

Sobtil, sobtulesa, V. *subtil* *Sobtiós*, V. *sobte*

Sòc moresc dels mercaders, V. *assoc* Sembla que n'hi hagué una variant adaptada al mossàrab: «los *xocs* dels mercaders», carta del rei Martí, a. 1403, *AIEC* v, 526 39.

SOC, 'esclop', del ll *sòccus* 'espècie de calçat usat per les dones i els comedians'. □ 1ª doc. 1323.

«Uns *sochs*» doc. de 1323, *InuLC*; «xx paria de *sochs* de Pisa» en un altre de 1363 (ib.) mostra l'ús per a un calçat més fi que l'esclop de fusta, potser encara força semblant al dels romans. En JRoig *calçar çochs* en una tirallonga d'impropis d'una muller desvergonyida al seu home, donant a entendre o senilitat o mesquina insuficiència: «vós ja us pixau / en la çabata» (i Chabàs, en el comentari, *pixa fora del test*), «molt cavalcau / tort en la sella» (impotència), «no pot l'agulla / cosir, qu'és roma», «e lo vellut / de tripa, groc», que no s'aguanta i... deixa oír «música», forta («tabal o cornamusa») o... melliflua («sonar laüt»); en fi «e calçar çoc, / pus alt, lo dret» (v. 2754) en tot cas, el retret està en el fet que són uns socs despariats, un més alt que l'altre, per tant sembla que tenien cama o tija, probablement com els que descriu *AlcM* en l'accepció § 2.

Tanmateix tenien en comú, amb els esclops de fusta, el fet d'usar-se per defensar de la pluja i el fang: és el que deuen entendre els traductors catalans del *Decam* que giren «gli uomini e le femmine vanno in *zoccoli* su pe' monti» en «van ab *sochs* per les muntanyes» vi, § 10, 375.16 (ed. 1961, 412 12f.); JnEsteve (*çochs*, *LiEleg*), «çoc: calçat de certa forma: soccus; çoc petit: socculus» Busa-N. 1507 (B-VII-3.11). El val. Bonllabi (1524) en editar el *Blanç* de Lull, i trobant-hi: «de cascú dels *albercs* exí una servanta, qui portaven a l'esgleya capa de *pluja* e *galotxes* a son *senyor*» (NCl, § 12, I, 101 1) ho canvià respectivament en *cases*, *sglésia*, *d'aygua* i *amo*, i substituï *galotxes* per *çochs* OPou distingeix clarament els tres calçats: «esclop. pero lignaceus; abarcas de cuyro: pero coriaceus; *socs* per al fang: soccus, socculus» (*ThPu*, 307)

Per a l'actual distinció geogràfica i ergològica amb *ESCLOP* veg. aquest article; no és de fiar però pot aportar alguna dada, subjectant-la a control, GaDiego (*Hist. ling. del lat.* «soccus», *BRAE* XLII, 1965, 17-46). En cat. occid s'ha tornat el mot usual per als esclops de fusta (fins a Vall Ferrera, *sók*, Tor, 1932); mentre que a Morvedre *sóks* són una espècie valenciana d'espardenyes d'esparg (1962). Anàlogament a l'Alt Aragó: «el *théko* se me ha llenato de agua e ---», Bielsa (1965); el *thokér* és el venedor d'esclops, convertit, a Saravillo, en malnom d'una casa del poble (1965).

DERIV: *Socaire* *Soquer* *Soquet* ribag: «guante de maderà que llevan los segadores, cuando emplean la hoz, para evitar cortaduras' m'he tallau segant per no posà-me el *soquet*», Benasc (Ferraz, p. 98); igual al Pall. Sobirà (Roní, 1964, si bé crec que també l'apliquen al que es posa el dallaire). *Soqueta* (C. de Tremp, *DAG*); 'peüngla de les cavalcadures' a Benavarri (Ba-

dia, *Contrib vocab arag*, 1948, s v) + *Socal* m, a Benasc «nieve que se adhiere al zapato al casco de las caballerías» (Ballarín, *Dicc Beñasq*). *Soquina*

Xoquins, sing. *xoquí*, de l'àr. mayurkí *šūqqin, plural de *šūqq, mossàrab *šok*, que conservaria el significat del ll. clàss. *soccus*, d'on «*xoquí*, -ins (Mall.): sabates entapinades per servir de pantufles: *les sabates velles se fan xoquins*» (*DAG*), *AlcM*; que ve de *soccus* ja se n'adonà TForteza (*Gram Cat*, 36, § 62), però és clara l'herència mossàrab-aràbiga, no sols per la š, car la terminació no és el sufix català sinó la desinència del plural aràbic (cas oblic, únic usat pels nostres moros)† *Xoquemejar* 'natjar amb un xoquí' i 'fer soroll amb els xoquins anant per casa' (*DAG*). *Xoquinada*

Altrament Forteza († 1898) tot donant *xoquí* com a forma de Crutat, comença per *xocli, forma (que ningú més recull) que es deu usar a la pagesia, i que s'enllaça amb el judes. marroquí *chocle* «calzado de tafete encarnado, verde o azul, con suela de madera, cogida con clavos dorados al cuero, solamente desde la mitad hasta la punta del mismo calzado» (*BRAE* xv, 49); bilbaí *choclo* «chancho con suela de madera», i també cast. Ss. xvi-xvii, probt. transmesos pel basc, on avui és *txokolo* «zueco», i veg. més en el DCEC (ZUECO): no és segur que la -l- els vingui del dim. llatí *socculus*, it. *zòccolo* ['esclop' aprox. Boccaccio], i no d'un fenomen inductiu (cf. cast. *chancho*, mall. *xangleta*, cat. *XANCA*)²

Sembla que en forma més o menys indirecta ha de sortir de *socs* el nom dels *xamarros (*šamaršōks*) 'espècie de socs oberts pel taló, que duen subjectats mitjançant gansoles' els pagesos del Prat de Llobregat, 1946 (informació de la Sra. Josefa de Canudes, nada allí c. 1900): sembla resultar d'una combinació de *xocs* (cf. *xoquí*) amb *amarrot derivat d'*amarrotar* (vol. I, 238a36); potser contribuint-hi també altres mots (com *XANCA*, *xipella* 'espècie d'avarques'; perquè hi contribuïu *AVARCA*, caldria una forma molt alterada per l'àrab, cf. I, 507a5, i n 5, de la qual no tinc notícia).

En fi hi ha *xoca* 'esclop' a Reus, *AlcM* De l'it, on s'aplicà com a terme d'arquitectura, és manlleu el cat. *sòcol* [S. xvii, *DAG*; 1620, *AlcM*]; és la doctrina que s'admet generalment, com sigui que en italià ja es documenta en els grans tècnics artístics des de c. 1510, Giambullari, Serlio 2.ª quart, Cellini [> cast. *zócalo* 1630, *zoco* 1600]; doctrina que s'hauria de revisar si estigués ben llegit un hapax que llegí CaCandi en un doc. vigatà de 1261 («in domibus predictis --- cum *sòcol* quod jam vobis stabiliveram et cum archu que ibi est», *Misc H: Cat.* II, 437), però dono per segur que és mal llegit per *sòtol* (*archu* 'volta de cripta o soterrani'), ross. «*sòglgl* de la capella», base de les parets d'unes ruïnes (Sta. Maria la Mar, 1960); val. *sòkol*, usat per explicar-me el NL *Soca de la Penya* (Gaïanes, 1963) *Socolada* («la ~ de tota la construcció», Coromines, *Sobirana P Pol*, O C, 1429b33). *Contrasòcol*.

† L'usà Bart. Ferrà, *Comèdies*, *IdOr* I, 52. I en una cançó popular recollida de Mall per MilàF: «Ya